

« *Αγωγή σημαίνει εξουδετέρωση των αρνητικών παραγόντων ή συνθηκών που παρεμποδίζουν την ελεύθερη εξέλιξη του παιδιού, χωρίς άμεσους παρεμβατισμούς. Μόνο με πολλή κατανόηση για την ψυχική κατάσταση και τα προβλήματα του εφήβου μπορεί ο παιδαγωγός να κερδίσει την εμπιστοσύνη και να επιδράσει άμεσα και αποτελεσματικά πάνω του. Στόχος του πρέπει να είναι να αποκτήσουν οι έφηβοι κριτική σκέψη και υπευθυνότητα, να εκδηλώσουν δημιουργικές πρωτοβουλίες και να συμβάλουν υπεύθυνα στην πρόοδο και στην εξέλιξη του κοινωνικού συνόλου...» (Rousseau). Σε ένα δικό σας αποδεικτικό δοκίμιο, να αναλύσετε **α**. Ποιος είναι ο ρόλος που πρέπει να έχει ο παιδαγωγός κατά την εφηβική ηλικία ; και **β**. Τι μπορεί να προσφέρει στον νέο άνθρωπο σήμερα μια μη αυταρχική και ελεύθερη αγωγή ;*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

- Η εφηβική ηλικία αποτελεί το πιο καθοριστικό στάδιο της ανθρώπινης ζωής.
- Η κοινωνική προσαρμογή κατά την εφηβεία παρουσιάζει αρκετές δυσκολίες καθώς το νεαρό άτομο καλείται καθημερινά να εξοικειωθεί με συνεχείς αλλαγές και ανακατατάξεις που αφορούν τόσο στον ίδιο του τον εαυτό όσο και στο κοινωνικό πλαίσιο που συμμετέχει.
- Η ανώδυνη «διέλευση» της εφηβείας, χωρίς προβλήματα διασφαλίζεται όταν ο νέος βρίσκεται μέσα σε κοινωνικό περιβάλλον που τον αντιμετωπίζει με διάθεση επικοινωνίας και κατανόησης. Σε έναν τέτοιο κοινωνικό χώρο μπορεί να βιώνει ένα βαθύ συναίσθημα ασφάλειας εξασφαλίζοντας την απαιτούμενη ψυχολογική στήριξη για τα ποικιλόμορφα προβλήματα που αντιμετωπίζει.
- Στη δημιουργία ενός ευνοϊκού κοινωνικού περιβάλλοντος για τον έφηβο - μαθητή επιβάλλεται να στοχεύει η συμπεριφορά του σημερινού δασκάλου - παιδαγωγού.

ΑΝΑΠΤΥΞΗ - ΑΠΟΔΕΙΞΗ

ΖΗΤΟΥΜΕΝΟ 1ο: *Ποιος είναι ο ρόλος που πρέπει να έχει ο παιδαγωγός κατά την εφηβική ηλικία ;*

✍ **Ο ρόλος του παιδαγωγού είναι ρόλος καθοδηγητή για τον έφηβο.** Άμεση επιδίωξη του παιδαγωγού να είναι πάντοτε η ανάδειξη του εφήβου σε αυτοδύναμη και πολύπλευρη προσωπικότητα, ικανή να παρεμβαίνει δημιουργικά στα κοινωνικά δρώμενα και να βρίσκεται πάντοτε σε διαλεκτική σχέση μ' αυτά. Η εκπλήρωση της επιδίωξης αυτής είναι δυνατή εφόσον ο έφηβος εξοικειωθεί με την αυτενέργεια και με τις διαδικασίες που ευνοούν την αυτοαξιολόγησή του. Αποκτώντας κριτική σκέψη και αναλαμβάνοντας πρωτοβουλίες σύμφωνα με τις διαπιστωμένες δυνατότητές μπορεί να προσεγγίσει την κατακτημένη ταυτότητα που χρειάζεται για να διασφαλιστεί η ομαλή κοινωνικοποίησή του.

✍ **Η εξατομικευμένη παιδαγωγική παρέμβαση αναγκαία προϋπόθεση για την ψυχολογική υποστήριξη του νέου.** Ο δάσκαλος πρέπει να διαγνώσει τις ατομικές και κοινωνικές ιδιαιτερότητες του κάθε εφήβου στην προσπάθεια καθοδήγησης ώστε να αποφεύγονται οι βεβιασμένες ερμηνείες της όποιας προβληματικής εφηβικής συμπεριφοράς. Θα μπορεί να επιλέγει έτσι την καταλληλότερη επικοινωνιακή - παιδαγωγική τεχνική για να βοηθάει αποτελεσματικότερα τον έφηβο στην ωρίμασή του. Με τον τρόπο αυτό γίνεται ουσιαστική και λειτουργική η συμβουλευτική προσέγγιση του εφήβου, ενώ παράλληλα ενισχύεται η δημιουργία κλίματος εμπιστοσύνης στη σχέση παιδαγωγού - εφήβου.

✍ **Η δημιουργία σχέσης που βασίζεται στην ειλικρίνεια και στην εμπιστοσύνη διευκολύνει την κοινωνική ένταξη του εφήβου.** Ο νέος γίνεται δεκτικός στα προσφερόμενα σ' αυτόν υγιή πρότυπα κοινωνικού βίου, αντιλαμβάνεται την αξία του εποικοδομητικού διαλόγου, αποφεύγει τα επικοινωνιακά αδιέξοδα κι έτσι προλαμβάνεται η αντικοινωνική συμπεριφορά του. Κατανοεί επίσης μέσα από την αντικειμενική παρουσίαση του παιδαγωγού τις πτυχές της κοινωνικής πραγματικότητας. Δε διστάζει να θέτει ερωτήματα, να εκδηλώνει γόνιμες απορίες αφού γνωρίζει ότι θα βρει τεκμηριωμένες και υπεύθυνες απαντήσεις.

✍ **Η έμπρακτη εφαρμογή με το προσωπικό παράδειγμα των όσων κοινωνικών αξιών θεωρητικά διδάσκονται.** Ο παιδαγωγός αποτελεί πρότυπο ζωής για τον έφηβο, γι' αυτό και οφείλει με τη συμπεριφορά του να αποδεικνύει ότι όσα διδάσκει είναι εφαρμόσιμα στις πραγματικές κοινωνικές συνθήκες. Η συνέπεια και η αξιοπρέπεια πρέπει να τον διακρίνουν. Έτσι καταξιώνεται πραγματικά στη συνείδηση των νέων και μπορεί να επιδράσει αποτελεσματικά στην προσωπικότητά τους. Η επίδραση γίνεται περισσότερο αποτελεσματική όταν είναι απαλλαγμένη από οποιαδήποτε μορφή αυταρχισμού. Η απορριπτική ή η αυταρχική συμπεριφορά δημιουργεί στον νέο τάσεις φυγής και τον τρέπει στην απομόνωση ή στην αντικοινωνική συμπεριφορά.

✍ **Απαραίτητη καθίσταται η συνδρομή και η συνεργασία του παιδαγωγού στην αντιμετώπιση των εφηβικών προβλημάτων.** Μια τέτοια βοήθεια είναι πολύτιμη για την εφηβική προσωπικότητα επειδή δημιουργεί σ' αυτήν αυτοπεποίθηση και μια καθοριστικής σημασίας αισιόδοξη στάση ζωής. Το νεαρό άτομο έχει τη δυνατότητα να αποκομίσει αρκετές κοινωνικές εμπειρίες ώστε να μην είναι ευάλωτο στην αποτυχία ή στην απογοήτευση. Μαθαίνει να αντιμετωπίζει με υπευθυνότητα τα όποια εμπόδια ή τις όποιες αρνητικές καταστάσεις και να επινοεί από μόνο του μεθόδους επίλυσης των προσωπικών ή συλλογικών προβλημάτων.

◇ **(MB J):** Η έμπρακτη ηθική στήριξη του νέου από τον παιδαγωγό στην περίοδο της εφηβείας θεμελιώνει ένα πλαίσιο ελεύθερης και αντιαυταρχικής αγωγής, η οποία καθιστά τον νέο άνθρωπο ολοκληρωμένη προσωπικότητα.

ΖΗΤΟΥΜΕΝΟ 2ο: *Τι μπορεί να προσφέρει στον νέο άνθρωπο σήμερα μια μη αυταρχική και ελεύθερη αγωγή;*

✍ **Διευκολύνεται η κατάκτηση της αυτογνωσίας.** Ο νέος συνειδητοποιεί με την κατάλληλη καθοδήγηση τις δυνατότητές και τις αδυναμίες του και αναλαμβάνει τους κοινωνικούς ρόλους του σύμφωνα μ' αυτές. Επιδίδκει με διαδικασίες αυτοαγωγής και αυτόνομη προσπάθεια την μετατροπή των δυνατοτήτων του σε ικανότητες και επιλέγει ορθολογικά τους μελλοντικούς του στόχους. Παράλληλα προσπαθεί να περιορίσει τις αδυναμίες του μέσω αυτοελέγχου που προκύπτει αβίαστα από αυτοσυνειδησία.

✍ **Χαρακτηριστικό του νέου με ελεύθερη αγωγή είναι το δημοκρατικό ήθος.** Η επίγνωση της οριοθέτησης των προσωπικών δικαιωμάτων και υποχρεώσεων - ευθυνών μέσα στη συλλογική ζωή αποτρέπει την εκδήλωση αποκλίνουσας και ανταγωνιστικής συμπεριφοράς καθώς έχει κατανοηθεί η αναγκαιότητα της συμβίωσης. Η αξιοπρέπής αυτή στάση ζωής ευνοεί την ανάπτυξη υγιών διαπροσωπικών σχέσεων και την εκπλήρωση της κοινωνικότητας στο έπακρο. Το άτομο μαθαίνει να αισθάνεται ευτυχισμένο μόνο μέσα από τις ειλικρινείς διαπροσωπικές επα-

φές την σύναψη των οποίων στηρίζει σε αρχές όπως η ισοτιμία, η αλληλεγγύη, η αναγνώριση των ικανοτήτων του συνανθρώπου.

✍ **Απόκτηση εφοδίων για την εύκολη προσαρμογή σε μια ιδιαίτερα απαιτητική και συνεχώς μεταβαλλόμενη πραγματικότητα.** Ο νέος κατορθώνει να αντιμετωπίζει τις ραγδαίες κοινωνικές και πολιτισμικές αλλαγές, αφού μέσα από την ελεύθερη καθοδήγηση έχει μάθει να αντιλαμβάνεται και να αξιοποιεί τα ερεθίσματα του κοινωνικού περιβάλλοντος. Έτσι γίνεται ο ίδιος φορέας των όποιων εξελίξεων λόγω της προσαρμοστικότητας που του προσέφερε η ελεύθερη αγωγή. Η προσαρμοστικότητα αυτή στηρίζεται στην δημιουργικότητα που προκύπτει ως αποτέλεσμα από την εκδήλωση αυτενέργειας.

✍ **Η ελεύθερη αγωγή συμβάλλει αποφασιστικά στην κατάργηση δογματισμών και προκαταλήψεων που σχετίζονται με την αντιμετώπιση των νέων από τους μεγαλύτερους.** Η αποκατάσταση του επικοινωνιακού προβλήματος μεταξύ των δύο γενεών είναι εφικτή μέσα από την εφαρμογή της φιλελεύθερης και δημοκρατικής αγωγής που θα αντικαταστήσει το ισχύον αυταρχικό, σε πολλές περιπτώσεις, μοντέλο αγωγής. Το γεγονός αυτό θα σημαίνει ταυτόχρονα και την πρόληψη πολλών μορφών άγονης αμφισβήτησης στις οποίες οι νέοι επιδίδονται σήμερα επειδή αντιδρούν στην καταπιεστική αγωγή που δέχονται.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Ο νέος καθοδηγητικός ρόλος του παιδαγωγού μέσα στην εφαρμογή της αντιαυταρχικής αγωγής βοηθάει τον νέο άνθρωπο να προσεγγίσει την ψυχική ισορροπία που απαιτείται για να γίνει και **ευτυχισμένος άνθρωπος** μέσα στον κοινωνικό του χώρο. Και όταν την κοινωνία απαρτίζουν ευτυχισμένοι, χωρίς απωθημένα άνθρωποι, τότε αυτή δεν παρουσιάζει παθογένεια. Άλλωστε:

« Ποτέ ευτυχισμένος άνθρωπος δεν έγινε ταραξίας, ούτε κήρυξε πόλεμο, ούτε λυντσάρισε ποτέ νέγρο.

Μια ευτυχισμένη γυναίκα δεν τρώγεται με τον άντρα της και τα παιδιά της. Κανένας ευτυχισμένος άντρας δεν γίνεται ποτέ ληστής και λωποδύτης. Κανένας ευτυχισμένος προϊστάμενος δεν κάνει αφόρητη τη ζωή των υφισταμένων του. Όλα τα εγκλήματα, όλα τα μίση, όλοι οι πόλεμοι, μόνο στην έλλειψη ευτυχίας μπορούν να αναχθούν ».(Neill, Θεωρία και πράξη της αντιαυταρχικής εκπαίδευσης).